

Сахань О.М.

к.с.н., доцент

Національний університет

«Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого»

м. Харків

Деструктивна діяльність сучасного українського політикуму як чинник конфліктності в суспільстві

Даний період розвитку українського суспільства характеризується достатньо високим рівнем напруженості, перманентним загостренням конфліктів у різних сферах суспільного життя. Серед чинників конфліктності в нашому суспільстві чи малу роль грає деструктивна діяльність сучасного українського політикуму, що проявляється в тяжінні більшості можновладців до авторитарного правління, надмірних амбіціях окремих посадовців та переважанні особистих і вузькогрупових інтересів над загальнонаціональними у їхніх діях; у низькій культурі прийняття та втілення в життя різноманітних рішень, наслідки реалізації яких ще більше ускладнюють накопичені в соціумі проблеми, порушують права і свободи людини і громадянина, призводять до нестабільності, безпорядку у суспільстві.

Конфліктна симптоматика, яка притаманна українському соціуму не лише глибоко вкорінена в соціальну буденність, а й поглиблюється внаслідок модернізації політичної системи та певних змін у функціонуванні її інститутів та реформаторських зусиль правлячої еліти. При цьому більшість сучасних представників влади виявляють слабе розуміння внутрішніх причин того, що відбувається та неспроможність адекватно реагувати на вибухонебезпечні процеси. Наприклад, прийняття Податкового кодексу, пенсійної реформи та інших законів в галузі економіки без обговорення з громадськістю та урахуванням думок фахівців, які вважають ці рішення влади недосконалими, і такими, що погіршать і без того проблемний стан та подальший розвиток економіки, викликали сплеск незадоволення в суспільстві, доказом чого стали масові протести, які почалися після прийняття цих законів.

Проте, помилковість обраних політиками шляхів і методів, які б сприяли попередженню або розв'язанню конфліктів із врахуванням і максимально можливим задоволенням інтересів усіх конфлікуючих сторін, млявість та непрофесійність багатьох представників влади в управлінні конфліктами, не сприяють зменшенню незадоволеності і напруженості в суспільстві, локалізації конфліктогенного поля. Суспільство відповідно реагує на результати діяльності сучасного українського політикуму, здебільшого деструктивною, або політичною апатією, байдужістю та недовірою до будь-яких інститутів влади, або різноманітними формами протестної поведінки.

Якщо діюча влада не буде своєчасно реагувати та протидіяти різним проявам деструктивності в діяльності окремих політиків та їх об'єднань, це може гальмувати політичний, соціально-економічний та культурний розвиток країни, спричинити різноманітні антисоціальні явища, в тому числі, поширення корумпованості та злочинності в суспільстві, не виправдані величезні матеріальні витрати на реалізацію неефективних та безглузких проектів, делегітимацію влади, нестабільність всієї політичної системи тощо не тільки на сучасному етапі, але й у недалекому майбутньому.

Тому пошук засобів запобігання конфліктності в суспільстві через подолання або попередження деструктивної діяльності українського політикуму, яка може призвести до руйнівних наслідків є *актуальною* проблемою сьогодення.

Прийняття сучасною владною «вертикаллю» масштабних політичних рішень відбувається в руслі двох традицій. По-перше, влада всіляко намагається приховати, що саме вона вирішила. По-друге, часто це не вдається, і результатом прихованої або напівприхованої від народу діяльності можновладців стають скандали та глузування. Як сталося з будівництвом сховища відпрацьованих джерел радіації в Чорнобильській зоні, що має запрацювати в 2013 р. Його зводять тишком-нишком, «забувши» провести громадські обговорення, консультації, почути думку екологів. У післячорнобильській Україні вимога забезпечити громадський контроль за

всіма необхідними аспектами, від яких залежить безпека здається справедливою, але, керівництво нашої держави демонструє зверхність і байдужість до громадської думки [1].

Серед причин таких дій влади є те, що вона не прийняла як належне сучасну дійсність та досі не пододала радянських комплексів, що проявляється у дбайливому збереженні в сучасному українському політикуму міцних традицій радянської номенклатури. По-перше, «своїх» не кидають напризволяще. По-друге, у системі командно-адміністративних відносин на першому місці – чітка ієрархія на рівні «начальник – виконавець». Тому в такій системі повинні бути тільки одnodумці. Таким чином, у державі триває практика «циркуляції» одних і тих самих управлінців між різними посадами. При цьому людина, яка займає високу посаду у виконавчій владі, – не просто звільняється з посади, а призначається на наступну керуючу посаду, нехай і меншої суспільної ваги. Як це було, наприклад, із звільненнями міністра МВС України А. Могильова після провалу операції по затриманню банди злочинців в Одесі і призначенням його в Крим на посаду голови Ради міністрів АРК, чим, зі слів А. Яценюка, була «створена ще одна проблема в Україні», бо для такої роботи потрібна «зважена політична фігура без погонів, яка має державницьке мислення. А не займається строевою підготовкою чим він (А.Могильов) тут займався в Києві» [2].

Отже, цей рух по колу «менеджерів», які не впоралися із певними завданнями на високих посадах та створили купу проблем своїми деструктивними діями як для функціонування різних галузей життєдіяльності суспільства, так і для населення країни, тільки підтримують певний рівень конфліктності в суспільстві, стверджуючи в свідомості людей принципи домінування політичної доцільності над правом. Правляча еліта будь-що прагне зберегти свої привілеї і передати їх у спадок найчастіше своїм родичам або будь-чим корисним для себе особами, що призводить до погіршення якісного складу керівництва країни.

Серйозні невдачі, прорахунки, помилки стають закономірним результатом майже тотальної неспроможності розпорядитися владою найперше в інтересах народу, до якого представники політичної еліти майже суцільно апелюють. Процедури формування державної політики зовсім не пов'язані з бюджетним процесом та ігнорують консультації з громадськістю. Громадяни України не отримують від влади необхідні послуги для забезпечення їх життєдіяльності, безпеки, добробуту та самореалізації людини. Незадовільний стан соціальної захищеності населення на тлі фантастичного збагачення вищих посадовців, більшість з яких обстоюють систему сильної влади, здатної контролювати економічні реформи та перерозподіл власності, забувши про громадянське суспільство та ліберальні цінності та перешкоджаючи будь-яким процесам модернізації політичної системи країни, відсутність надійних механізмів впливу на владу з боку громади зберігають потенційну небезпеку соціальних вибухів. Країна дійшла до межі, коли влада та держава являють собою не механізм захисту громадян та їх інтересів, а небезпеку, навіть загрозу для них.

Подібне становище негативно позначається не тільки на дієздатності держави, але й на її сприйнятті широкою громадськістю, тим більше, що за кордоном давно сформувався портрет України як «несерйозної» країни з незрозумілим минулим, непевним майбутнім і нечітким геостратегічним вибором. Так звана багатовекторна політика України безпідставно сприймалася як ознака того, що країна не має геостратегії взагалі, не може вирішити, в якому напрямі їй слід рухатися, оскільки не має розвиненої ідентичності, національної ідеї тощо [3].

Отже, протидія деструктивній діяльності політиків повинна виражатися не лише в якісному відборі політичної еліти, а й в створенні реальних механізмів для обмеження авторитарності цієї еліти. Невід'ємною складовою заходів щодо запобігання деструктивній діяльності українського політикуму повинно стати вироблення дієвих механізмів впровадження світової практики «неписаних законів» поведінки – певного «морального кодексу

політика», за яким державний чи політичний діяч, що себе скомпрометував, вимушений йти у відставку, оскільки потрапляє до «чорного списку» і не має, в силу обструкції з боку влади, суспільства та ЗМІ, можливостей продовжувати політичну кар'єру.

Необхідною умовою попередження деструктивності в діяльності суб'єктів влади є розробка комплексу заходів щодо підвищення ефективності громадського контролю за діяльністю суб'єктів влади, державного управління і місцевого самоврядування, забезпечення інформаційної відкритості органів політичної влади і державного управління та прозорості прийняття політичних і державних рішень. Лише за умов демократичних принципів функціонування політичної системи можливо забезпечення дійсної політичної відповідальності державної влади перед громадянами держави. І від того, наскільки будуть враховані й осмислені тенденції перетворень у суспільстві в цілому та його окремих членів, в першу чергу політиків, залежатиме і кінцевий результат протидії будь-яким проявам деструктивності [4, с.152] в діяльності сучасного українського політикуму та зменшення конфліктності в суспільстві.

Література:

1. Погані манери: можновладці приховують інформацію і нав'язують пропагандистські кліше [Електронний ресурс] // Інтернет-газета: Економіка. – 03.11.2011. – Режим доступу: <http://www.economica.com.ua/top/article/2316538.html>
2. Яценюк про Могильова: Янукович відправив в Крим вибухівку. – Режим доступу: <http://tsn.ua/ukrayina/yacenyuk-pro-mogilova-yanukovich-vidpraviv-v-krim-vibuhivku.html>
3. Див.: Інформаційна політика України: європейський контекст: Монографія / Л. В. Губерський, Є. Є. Камінський, Є. А. Макаренко та ін. – К.: Либідь, 2007. – 360 с.
4. Шакурн, В. І. Влада і злочинність [Текст] / В. І. Шакурн. – К.: Пам'ять, 1997. – 226 с.